

2013.–2017. GADA ZIŅOJUMS PAR ES INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBU ĪSTENOŠANU: REZULTĀTI UZ ES ROBEŽĀM UN DALĪBVALSTĪS

2019. gada septembris

2013.–2017. GADA ZIŅOJUMS PAR ES INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBU ĪSTENOŠANU: REZULTĀTI UZ ES ROBEŽĀM UN DALĪBVALSTĪS

2019. gada septembris

1. KOPSAVILKUMS

2013.–2017. GADA ZIŅOJUMS PAR ES INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBU ĪSTENOŠANU:
REZULTĀTI UZ ES ROBEŽĀM UN DALĪBVALSTĪS

EUIPO⁽¹⁾ 2012. gadā izveidoja viltošanas novēršanas izlūkošanas atbalsta rīku (*ACIST*). Pēc pilnvaru piešķiršanas 2013. gadā tā Eiropas Intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu novēršanas centram (Novēršanas centram)⁽²⁾ *EUIPO* nodrošināja *ACIST* datubāzes pieejamību visām tiesībsardzības iestādēm visās ES dalībvalstīs, tādējādi izveidojot *ACIST* kopienu.

Datubāzē, kas no 2019. gada jūnija tika integrēta IĪ tiesībsardzības portālā, ir apkopota statistika par tādu preču aizturēšanu, ko tur aizdomās par IĪ tiesību pārkāpumiem, un savākie dati ir konvertēti harmonizētā formātā, lai tos varētu salīdzināt un apkopot.

Dokuments “2013.–2017. gada ziņojums par intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību ES: rezultāti uz ES robežām un dalībvalstīs” ir pirmā kopīgā analīze, kas aptver divus datu avotus, proti, aizturēšanu uz ES robežām un valstu tirgos.

Plānots, ka pirmo izdevumu par viltotu un pirātisku preču⁽³⁾ aizturēšanu regulāri aktualizēs un publicēs. *EUIPO* sagatavoja ziņojumu pēc datu analīzes par aizturēšanu uz ES robežām, par ko ziņoja un ko IĪ tiesībsardzības portālā publicēja muitas dienesti ar TAXUD ĢD starpniecību, un par aizturēšanu valstu tirgos, par ko ziņoja 24 dalībvalstu (no 28 dalībvalstīm) tiesībsardzības iestādes.

Ziņojuma mērķis ir informēt ES tiesībsardzības īstenoātājus un politikas veidotājus par aizturēto viltoto un pirātisko preču tendencēm un aplēsēm un izstrādāt pierādījumu bāzi turpmākām politikas nostādnēm un prioritātēm.

Šā ziņojuma sagatavošanas laikā dati par aizturēšanu uz ES robežām pārskata periodā bija pieejami no visām dalībvalstīm. Tomēr dati par aizturēšanu valstu tirgos nebija pieejami par visām dalībvalstīm vai par visiem analizē iekļautajiem gadiem. Dažos gadījumos neviena dalībvalsts tiesībsardzības iestāde nebija kopīgojusi datus ar *ACIST* kopienu, savukārt citos gadījumos sniegtie dati bija nepilnīgi. Datu par aizturēšanu valstu tirgos pieejamības ierobežojumi var daļēji ietekmēt iegūtos rezultātus, īpaši valstu līmenī.

Apkopotie dati par aizturēšanu: robežas un valstu tirgi

Šis ziņojums sniedz pirmo visaptverošo pārskatu par neīstu preču aizturēšanu no 2013. gada līdz 2017. gadam, kā to IĪ tiesībsardzības portālā ziņojušas ES dalībvalstis gan uz ES robežām, gan to valstu tirgos.

(1) Tobrīd tā nosaukums bija *OHIM*.

(2) 2. panta 1. punkts Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 19. aprīļa Regulā (ES) Nr. 386/2012 par tādu uzdevumu uzticēšanu lektējā tirgus saskaņošanas birojam (preču zīmes un dizainparaugi), kuri saistīti ar intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu, tostarp par publiskā un privātā sektora pārstāvju sapulcēšanu Eiropas Intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu novēršanas centrā (*Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis* L 129/1, 16.5.2012.).

(3) Šajā ziņojumā ar terminu “viltots” apzīmē materiālas preces, kas pārkāpj preču zīmju, dizainparaugu vai patentu tiesības, savukārt ar terminu “pirātisks” apzīmē materiālas preces, kas pārkāpj autortiesības. Tomēr ar terminu “neīsts” apzīmē materiālas preces, kas pārkāpj jebkāda veida IĪ tiesības. Šajā ziņā IĪ tiesībsardzības portāls ietver datus par jebkāda veida neīstu preču aizturēšanu.

- Eiropas Savienībā no 2013. gada līdz 2017. gadam tika aizturētas aptuveni **438 miljoni** neīstu **preču**. Šis apjoms ir ekvivalents ar vienu aizturētu neīstu preci uz katru ES pilsoni (vecumā no 15 gadiem) attiecīgajā periodā. Aptuveni 30–40 % šo preču tika aizturētas uz ES robežām, un pārējās tika aizturētas valstu tirgos.
- ES aizturēto neīsto preču **aplēstā vērtība** bija aptuveni **12 miljardi EUR**. Šī vērtība ir gandrīz ekvivalenta ar tādas ES dalībvalsts kā Malta 2018. gada IKP. Aptuveni 70–85 % ziņoto aizturēto preču kopējās vērtības bija no aizturēšanas gadījumiem valstu tirgos, savukārt pārējo daļu vērtības veidoja aizturētās preces uz ES robežām.

Desmit dalībvalstis ar ziņoto aizturēšanas gadījumu lielāko skaitu veidoja **gandrīz 90 % preču apjoma un 95 % aplēstās preču vērtības**. Itālijā bija visaugstākie individuālie rādītāji, proti, 54 % preču apjoma un 60 % preču aplēstās vērtības. Tomēr pašreiz nav pieejami dati par aizturēšanu valstu tirgos dažās lielākajās dalībvalstīs, tādās kā Vācija, Polija un daļēji Apvienotā Karaliste.

Četras visbiežāk sastaptās aizturēto preču apakš kategorijas ⁽⁴⁾ pēc aizturēto preču skaita bija *apģērbu aksesuāri, rotaļlietas, ierakstīti CD/DVD un cigaretes*. Šīs četras apakš kategorijas veidoja vairāk nekā 33 % aizturēto preču.

Attiecībā uz ziņoto preču aplēsto vērtību četras visbiežākās aizturēto preču apakš kategorijas, līdzīgi kā iepriekš, bija *apģērbu aksesuāri un ierakstīti CD/DVD*, taču arī *rokaspulksteņi un somas, kabatas portfeli un naudasmaki*. *Rokaspulksteņi un somas, kabatas portfeli un naudasmaki* veidoja gandrīz 50 % aizturēto preču aplēstās vērtības no 2013. gada līdz 2017. gadam.

Attiecībā uz IĻ tiesībām, kas šķietami pārkāptas ar neīstām precēm aizturēšanas brīdī, **visbiežāk dominē preču zīmju tiesību pārkāpumi**. Preču zīmju tiesību pārkāpumi veidoja gandrīz 70 % aizturēto preču apjoma un 54 % aizturēto preču aplēstās vērtības uz ES robežām un valstu tirgos.

Aizturēšana uz ES robežām

Pēc augstākajiem rādītājiem 2014. gadā to darbību, kas saistītas ar viltotu preču aizturēšanu uz ES robežām, ko veic muitas dienesti, ikgadējais skaits ir pakāpeniski samazinājies. Ir samazinājies — lai gan lēnākā tempā — arī aizturēto preču skaits un to aplēstā vērtība, kas uz neilgu brīdi pieauga 2015. gadā un 2016. gadā. Tomēr, neskatoties uz samazinājumu, šajā periodā pastāvīgi pieauga darbību efektivitāte, ko apliecina rādītāji par preču apjomu un vērtību katrā gadījumā. Šie rezultāti ir ievērtības cietīgi, ņemot vērā, ka viltotāji aizvien vairāk lieto “*per se neefektīvus*” sūtījumus.

- Attiecībā uz procedūru skaitu visbiežāk procedūrās iesaistītās preču apakš kategorijas attiecīgajā periodā bija plaša patēriņa preces (apģērbs un apavi) un luksusa preces (somas, kabatas portfeli, naudasmaki un rokaspulksteņi). Savukārt attiecībā uz aizturēto preču skaitu apakš kategorijas, kurās viena vienība parasti ir mazāka un ar zemāku vērtību un to galvenokārt transportē lielākos sūtījumos konteineros vai kravas mašīnās (cigaretes, nelielas rotaļlietas, tādi pārtikas produkti kā saldumi vai košļājamā gumija), veidoja vislielāko apjomu attiecīgajā periodā.
- Attiecībā uz aizturēto preču aplēsto vērtību vislielāko apjomu attiecīgajā periodā veidoja luksusa preces, kuru attiecīgajai oriģinālajai precei bija augsta kopējā iekšējā mazumtirdzniecības vērtība (jo īpaši iesaistīto zīmolu dēļ), tādās kā rokaspulksteņi, somas, kabatas portfeli, naudasmaki, smaržas un kosmētika.
- Vēsturiskie dati liecināja, ka Ķīnas pārsvars (ar rotaļlietām un cigaretēm) un Honkongas, Ķīnas (ar iesaiņošanas materiāliem un etiķetēm, birkām, uzlīmēm) un Turcijas (ar apģērbu, smaržām un

(4) Skatīt šajā ziņojumā izmantoto preču klasifikāciju C pielikumā un D pielikumā

kosmētiku) atrašanās šā vērtējuma pirmajā pieciniekā bija nemainīga, savukārt Malaizijas (ar citām ķermeņa kopšanas precēm un rotaļlietām) rādītājiem bija tendence samazināties.

Aizturēšana ES

Specifiska analīze par datiem, kas saistīti ar aizturēšanu dalībvalstu tirgos, norāda uz daudzām līdzībām ar vispārējiem kopējiem rādītājiem (kopā ES iekšējā tirgū un uz ES robežām). Tas uzskatāmi parāda dalībvalstīs veikto aizturēšanas gadījumu nozīmīgumu un apmēru.

- Attiecībā uz apjomu un aplēsto vērtību tika novērota tendence, ka **dalībvalstis vērtējuma pirmajā pieciniekā veido aptuveni 97 % kopējo aizturēšanas gadījumu** valstu tirgos analizētajā periodā. Attiecībā uz abiem kritērijiem Itālija bija pirmajā vietā ar 77 % aizturēšanas gadījumu. Francija un Spānija bija vērtējuma pirmajā pieciniekā par aizturēšanas gadījumiem ES valstu tirgos gan pēc apjoma, gan pēc aplēstās vērtības. Tomēr šis vērtējums var būtiski mainīties pēc tam, kad IĻ tiesībaizsardzības portālam tiks paziņoti dati no visām dalībvalstīm.
- No četrām visbiežākajām preču apakškategoriām attiecībā uz apjomu (ziņots, ka attiecīgajā periodā ir aizturēti 40 % preču) visbiežāk aizturētās preces ES bija apģērba aksesuāri un ierakstīti CD/DVD. Apģērbs un rotaļlietas, kas veidoja divas citas apakškategorijas, arī ierindojās uz ES robežām visbiežāk aizturēto preču vērtējuma pirmajā četriniekā.
- Būtiska ir divu specifisku preču apakškategoriju *iesaiņošanas materiāli* un *etiķetes, birkas, uzlīmes* atkārtotāšanās, jo, ražojot tās, tiek ražots vairāk neīstu preču.
- Attiecībā uz aizturēto preču aplēsto vērtību attiecīgajā periodā no četrām visbiežākajām apakškategoriām (vairāk nekā 50 % no šo preču kopējās aplēstās vērtības) visbiežāk tika aizturēti *apģērba aksesuāri* un *ierakstīti CD/DVD*, jo īpaši dalībvalstu tirgos, savukārt *rokaspulksteņi* un *saulesbrilles* ierindojās visbiežāk aizturēto preču apakškategoriju pirmajā četriniekā gan dalībvalstu tirgos, gan uz ES robežām.
- Preču zīmju tiesības dominēja kā visbiežāk pārkāptās tiesības preču aizturēšanas gadījumos uz ES robežām. Citām pārkāptajām tiesībām, autortiesībām, patentiem, dizainparaugiem un mazākā mērā ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm un augu šķirnēm lielāka nozīme bija valstu tirgos. Tomēr jānorāda, ka IĻ tiesības ziņošanas posmā bieži vien nav identificētas.

Perspektīva

Šis ziņojums ir pirmais mēģinājums sniegt uz pierādījumiem balstītu analīzi par agrākiem neīstu preču aizturēšanas gadījumiem, lai palīdzētu ES tiesībaizsardzības īstenotājiem cīnīties pret viltošanu un pirātismu.

Ar viltotu preču aizturēšanu uz ES robežām un valstu tirgos saistīto datu analīze ietver tikai AC/IST kopienas savāktos datus, un tāpēc tā ir atkarīga no šo datu veida, informācijas detalizētības un aptvēruma.

Pastiprinot sadarbību ar citām tiesībaizsardzības iestādēm, lai paplašinātu esošo kopienu, tiktu būtiski uzlabota rezultātu atbilstība un detalizētība.

Iekļaujot AC/IST nesen izveidotajā IĻ tiesībaizsardzības portālā un plānotajos turpmākajos papildu informācijas paneļos, šai datubāzei būtu jāķļūst par jauno analīzes rīku IĻ pārkāpumu tendencēm ES un jābūt pieejamai visiem tiesībaizsardzības īstenotājiem, kuri to vēlas lietot.

2013.–2017. GADA ZIŅOJUMS PAR ES INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBU ĪSTENOŠANU: REZULTĀTI UZ ES ROBEŽĀM UN DALĪBVALSTĪS

2019. GADA SEPTEMBRIS